

Performative kunstarter og performative organisasjoner

Av dr. oecón Donatella De Paoli

'Ledelse er kunst' uttaler ledende ledelsesguruer. Og hvis ledelse er kunst, er det nærliggende å spørre seg hvilken kunstart den er? Kanskje er det teater, opera eller et orkester? Idèen om en organisasjon som teater er utbredt og kjent. Ledelse og organisering har siden dets begynnelse blitt sammenlignet med performative kunstarter. For å hente inspirasjon, men ikke minst belyse andre sider av organisering og ledelse. Opptreden, iscenesettelse, skuespill, regissoring er ord som kommer til en når vi snakker om performative kunstarter. Organisasjonen som teater betyr at lederen er regissør og instruerer sine ansatte til en forestilling som kundene, media og samarbeidspartnere er invitert til. Det å iscenesette betyr at noe er opphøyd til scenen. Ikke alt organisasjonsliv blir iscenesatt, kun det som er et viktig publikum som organisasjonen trenger for å overleve. Det kan være de ansatte, men mest er det kundene, media, samarbeidspartnere. Det er gjerne de store begivenhetene og handlingene i organisasjoner som får sin plass på scenen, slik som børslansering av et selskap, introduksjonen av et nytt produkt eller viktige markeringer.

Hva har dette med moderne organisasjoner å gjøre? Det har mye med moderne organisasjoner å gjøre. I en verden der media er den stadig viktigere maktfaktoren og ansatte og kunder ønsker opplevelser og mening, er faktisk organisasjoners performative evner blitt like viktig som de produserende evner. Fabrikken er ikke lenger en adekvat og tilstrekkelig metafor på de moderne kunnskapsorganisasjoner. Det handler ikke lenger bare om å være og gjøre, om å produsere effektivt og tro at markedet er der for å ta i mot. Det handler også om å opptre og vise til. Og det å opptre krever forståelse av prosessen med å sette opp et 'organisatorisk teaterstykke eller konsert'. Det vil si etablering av manus eller musikkstykke, instruering av roller, øvelsesvaner, samt det å opptre, fungere i et samspill på scenen og briljere. Kunsten har her både tradisjon og kunnskap i å 'performe'; å opptre og kan være både en impuls og samarbeidspartner i å utvikle 'performative organisasjoner'.